

ISKEJSDYDYSLEKSI

Fra ikke-læsende til stamgæst på bogcafé på få år med ny læringsmetode til ordblinde.

At ordblindhed kan have store konsekvenser, vil de fleste ordblinde og pårørende til ordblinde kunne nikke genkendende til. Personlige nederlag, tonsvis af overspringshandlinger og dårlige undskyldninger samt lavt selvværd er blot nogle af de konsekvenser, den ordblinde oplever.

For selvom ordblindhed ikke betyder, at man er mindre begavet eller dum, vil mange opleve at have en begrænset adgang til viden og information.

Den oplevelse havde Peer Kromann Nielsen fra den dag, hvor han ramte folkeskolen og fik en grusom erkendelse om ikke at være som de andre. Der skulle gå mere end 3 årtier, før han fandt løsningen sammen med en gammel skolekammerat. De to fik nærmest ved en tilfældighed udviklet en metode, som nu har udmøntet sig i et computerdrevet undervisnings-system, der kan træne ordblinde til at blive ordseende.

Eleverne Rasmus (med kasket) og Theis i gang med et slag "Doolexia" og måler hinandens hastighed.

"Da det gik op for mig, at jeg havde fat i den lange ende og begyndte at se ordene i deres rette betydning, var det som en åbenbaring og jeg begyndte at sluge den ene bog efter den anden. Først Dan Brown med "Da Vinci-mysteriet", så "Engle & Dæmoner" – og herfra har jeg ikke lagt bøgerne fra mig", siger Peer Kromann Nielsen, og man kan se, at han bliver helt rørt ved at tale om følelsen af læsesucces.

"Det er så vigtigt at kunne læse, alle steder møder man bogstaver og ord, og man kan faktisk sige, at man ikke føler sig som et helt menneske, når man ikke kan læse".

Men der skulle en lang rejse til, inden de skrevne ord gav mening. På skolebænken gik det hurtigt op for Peer, at der var noget de andre i klassen kunne, som han ikke kunne. På trods af at han forsøgte alle mulige kendte test og metoder, var det vanskeligt for ham at tilegne sig viden og information, fordi læsehastigheden som ordblind er ekstrem lav. Noget som er alment kendt for ordblinde.

Denne effekt giver generelt nogle uheldige psykiske virkninger. Man kan let komme til at føle, at man ved mindre end ens klassekammerater eller kollegaer. Skoletiden og

den videre uddannelse bliver forbundet med nederlag med negative associationer til alt forbundet med stavning og læsning. Det er en negativ spiral, som går ud over selvtillid og selvværd og på sigt virker som et "psykisk" fængsel, der sætter reelle begrænsninger i tilværelsen.

En dag i starten af det nye årtusinde kom Peer Kromann Nielsen og hans gamle ven Jan Bay König tilfældigt til at tale om Peers ordblindhed. Peer brokkede sig over at han havde svært ved at læse ordene, hvorpå Jan replacerede "kan du ikke bare se lydene" – en vinkel, der egentlig virker lige så barok som at "høre farver". Men Peer fangede Jans mening, og de begyndte sammen at forske i det at "se lyde". Langsomt gik det op for de to, at man ved at tage udgangspunkt i ordenes grafiske elementer og ikke i lyde, som der praktiseres i den almindelige ordblindeundervisning, kan skabe sig et "arkiv" af ord gemt i hjernen – en ordboks.

Peer og Jan begyndte herefter at udvikle på metoden i deres fritid og testede på forskellige ordblinde via et simpelt ordsystem sat i A4 ringbind. Jan Bay König havde i mange år arbejdet som IT-udvikler og med systematisk sans begyndte han at klassificere ord i et nyt system. Gennem halvandet år blev en algoritme udviklet og til sidst sammen med Peer skabt et computerprogram, som gennem denne klassifikation kan finde ud af hvad og hvordan, der skal trænes. For princippet bag "Doolexia", som systemet og nu også virksomheden hedder, er at lære at genkende ord og derefter sætte dem sammen i længere og længere grad – indtil man kan læse en lang tekst ligeså godt som en ord-seende.

"Når jeg læser i dag opløses bogstaverne på magisk vis og fortællingen tager plads inden i min hjerne, som om jeg var der selv", fortæller Per Kromann Nielsen.

Det kræver træning og atter træning – masser af gentagelser og "fejlskud". Det er hårdt arbejde. Derfor har de to udviklere også lagt vægt på, at det skal være sjovt og udfordrende på den gode måde. Positiv energi giver læringsvillighed, ikke mindst for børnene, der kan være svære at fastholde i et længere forløb.

De to stiftere af Doolexia, Peer Kromann Nielsen (tv) og Jan Bay König, samt underviser Susanne Scharfs.

Blandt andet har Peer Kromann Nielsen og Jan Bay König udviklet et kortspil "Doolexia", som med bogstaver og farver lærer eleverne, hvordan alfabetet er bygget op. Hvert kort, udover bogstav og farve, angiver hvilket nummer i alfabet-rækken det pågældende bogstav har. På den måde bliver alfabetets bogstaver sat i system oppe i hjernen, hvilket er en stor hjælp under læsning og ikke mindst stavning.

Stavningen er nemlig mindst lige så vigtig som læsningen, og Doolexia-metoden virker især godt i den disciplin. De grafisk og visuelt indlærte grupper i ordene kommer ud gennem tasterne ved træningen, der foregår online på computer. Alt bliver registreret omkring den enkelte elevs styrker og svagheder, hvorefter det adaptive computerprogram tilpasser den videre undervisning. Alt kan aflæses i tabeller og grafiske output, så både elev og underviserne kan følge med i fremskridtene.

Det har vist sig, at med et "arkiv" på 2000 ord i hjernen er erfaringsbasen tilstrækkelig til at almindelig læsning begynder at opleves flydende og ubesværet og giver mening. Når fundamentet således er bygget, går det hurtigere, selvom ordene bliver længere og sværere. Et mantra i systemet er præcision, sikkerhed og hastighed.

I dag har Doolexia 70 elever på systemet. Alle opnår overraskende gode resultater, og nu bygges der et netværk af undervisere op. I Plejerup i Odsherred, på kanten af Lammefjordens inderbredning, bor Susanne Scharfs som gennem mange år har arbejdet som specialunderviser. Gennem en bekendt hørte hun om Doolexia og blev straks nysgerrig, da hun har oplevet mange ordblinde kæmpe

for at komme til at læse og stave med en brugbar hastighed. Hastighed er afgørende for at opnå viden til tiden. Susanne er nu en af de, som har gennemgået "undervisningstræningen" i at bruge Doolexia og hun modtager elever til undervisning lørdag, søndag og hverdage efter skoletid. Der findes i dag Doolexia centre i Hillerød, Holbæk (Plejerup) og Græsted – og flere er på vej.

Det er ikke kun børn, som anvender Doolexias banebrydende metode. Alle kan med gavn begynde. Den ældste elev er 81 år – og han klør på med krum hals. Der er mange bøger som skal indhentes.

Se evt. mere på www.doolexia.dk

FAKTA

Træning ud fra en helt ny metode:

- opgaver trænes grundlæggende digitalt uden lyd
- der tages udgangspunkt i ordenes grafiske elementer
- systemet er baseret på et adaptivt, intelligent computerprogram
- er målrettet den enkelte elevs niveau
- er kontekstbaseret

Legen i centrum:

- især for børnene
- skaber den bedste læring og glæde
- der trænes og repeteres
- fokus på legen
- det sjove i undervisningen
- lettere at gå til
- giver positive associationer og fjerner tabu